

Höyük⁵³, Büyük Göllücek⁵⁴, Yümüktepe⁵⁵, Şeyh Höyük⁵⁶ iskelelerinde de rastlanmıştır

S U M M A R Y

Altintepe which is 20 kilometers east of Erzincan, was excavated in September 1959, by a group composed of Prof. Dr. Tahsin Özgüç, Prof. Dr. Nimet Özgüç, assistant Kutlu Emre, architect Mahmut Akok, photographer Selâhattin Öztartan. In this excavation carried out under auspices of General Directorate of Museum, and Turkish Historical Society.

According to the report of the excavation which was given by the excavators⁵⁷, they have discovered third tomb, 1.50 meters below the surface of ground into the east slope of the Altintepe, 40 meters above the plane. The third tomb consists from three rooms. In the second room, there were standing two coffins. In these coffins they have found human skeletons.

The human skeletons from Altintepe, were brought to us for study, belonging to the end of 8000 and beginning the 7000 B.C.

The material in our possession includes, (see. fig. 1-4.) fragments of one calva and one calvaria, fragments of two lower jaws, one right humerus, fragments of one right two left femurs, and fragments of one right one left tibias. These all parts of skeletons belong two individuals. These skeletons have been numbered as I and 2.

On the calvarias which is some parts missing, the sutures are closed inside and outside. On the lower jaws the third molars have erupted and the long bones the epiphyses have united. The condition

⁵³ Krogman, W. M. 1949: Ancient Cranial Types at Chatal Höyük and Tell al-Judaidah Syria. From the Late Fifth Millennium B. C. to The Mid-Seventh Century, A. D. Belleten, cilt XIII, S. 51, s. 411 ve Tablo VI.

⁵⁴ Şenyürek, M. S. 1950: Büyük Göllücek'te Bulunan Kalkolitik Çağa ait bir Muharibin İskeletinin tetkiki. A Study of the Skeleton of A Chalcolithic Age Warrior from büyük Göllücek. D. T. C. Fakültesi Dergisi, cilt VIII, S. 3, s. 282.

⁵⁵ Şenyürek, M. S. 1954: A Note On the Long Bones of Chalcolithic Age From Yümüktepe. Belleten, cilt XVIII, S. 72, s. 519.

⁵⁶ Şenyürek, M. S. 1955: A Note on the Long Bones from Şeyh Höyük. Belleten, cilt XIX, S. 74, s. 257.

⁵⁷ Özgüç, T. 1961: Excavations at Altintepe. Belleten, vol. XXV, N. 98, p. 269-280.

of the sutures and third molars indicates that these individuals were adult (number 1 is between 45-50 years of age, and number 2 is between 50-55 years of age). The morphology of the calvarias and long bones suggest that, skeleton number 1 belongs to a male, and skeleton number 2 belongs to a female individuals.

The calva of the female is dolichocranic and the calvaria of the male is hyperdolichocranic according to Garson's classifications⁵⁸. In the basion-bregma height-length index skull number 1 is chamaecran. In the basion-bregma height-breadth index skull number 1 is metriocran, in the middle group. In the porion-bregma height-length index both are orthocran, and in the porion-bregma height-breadth index skull number 1 is akrocran.

Cranial capacities of these individuals, calculated from Pearson's $(524.6 + 0.000266 \times \text{length} \times \text{basion-bregma height})$ formula⁵⁹ skull number 1 is 1240.88 c.c. The cranial capacities, again calculated from Pearson's formula but by using the (porion-bregma height) in the skull number 1 is 1544.23 c.c. and in the skull number 2 is 1293.25 c.c. According to Sarrasin's classification⁶⁰ the cranial capacity of number 1 is in euenkephal category for men, and number 2 is in euenkephal category for women.

The form of both skulls is ovoid, and especially in the crania of the man it is long-ovoid. The forehead of skull number 1 is receding and the glabella is of medium development. In the skull number 2 the forehead is approximately vertical and the glabella is weak. So the skeleton number 2 approaches the Mediterranean type in most of its morphological features, and the skeleton number 1 represents the Eurafrikan type which is more primitive than the Mediterranean type.

The statures calculated from long bones (humerus, femur) of Altuntepe skeletons by Pearson's formulae⁶¹ (Table. IX, X), in the skeleton number 1 is 173.61 centimeters, in tall stature category accepted for men, and in the skeleton number 2 is 153.71 centimeters, in medium category accepted women.

⁵⁸ Hrdlicka. 1952. Practical Anthropometry. p. 212-213.

⁵⁹ Martin-Saller. 1957, vol. I, p. 473.

⁶⁰ Martin-Saller. 1957, vol. I, p. 470.

⁶¹ Martin-Saller. 1957, vol. I, p. 595.

TABLO : I.
KAFATASI ♂

a) Maksimum kafa uzunluğu		200.00
b) Glabella - inion uzunluğu		195.00
c) Glabella - lamda uzunluğu		197.00
ç) Nasion - basion uzunluğu		127.00
d) Maksimum kafa genişliği		136.00?
e) Basion - bregma yüksekliği		132.00
f) I. Calva yüksekliği (glabel. - inion üzerinde maks. yük.)		106.00
g) II. Calva yüksekliği (Bregma'nın glabel. - lamda hattı üzer. yük.)		66.00
ğ) Horizontal kafa çevresi		565.00
h) Nasion - bregma kavsi		135.00
ı) Bregma - lamda kavsi		135.00
i) Lamda - opisthion kavsi		115.00
j) Sol duvar kemiğinin ortalama kalınlığı		6.00
k) Porion - bregma yüksekliği		117.00
Kafa endisi	$\frac{(d \times 100)}{a}$	68.00
Basion - bregma yüksekliği - uzunluk endisi	$\frac{(e \times 100)}{a}$	66.00
Basion - bregma yüksekliği - genişlik endisi	$\frac{(e \times 100)}{d}$	97.05
Calva yükseklik - uzunluk endisi	$\frac{(f \times 100)}{b}$	54.35
Calva yükseklik - uzunluk endisi	$\frac{(g \times 100)}{c}$	33.50
Sajital fronto - parietal endis	$\frac{(ı \times 100)}{h}$	100.00
Sajital parieto - occipital endis	$\frac{(i \times 100)}{ı}$	85.18
Porion - bregma yüksekliği - uzunluk endisi	$\frac{(k \times 100)}{a}$	58.50
Porion - bregma yüksekliği - genişlik endisi	$\frac{(k \times 100)}{d}$	86.02

TABLO : II.

MANDİBLE ♂

a) Alt çene gövdesinin yüksekliği (foramen mentale hizasında)		34.50
b) Alt çene gövdesinin kalınlığı (foramen mentale hizasında)		10.00
c) Kaynak yüksekliği		36.00
Alt çene gövdesinin yükseklik - kalınlık endisi	$\frac{(b \times 100)}{a}$	28.98

TABLO : III

CALVA ♀

a) Maksimum kafa uzunluğu		182.00
b) Glabella - inion uzunluğu		175.00
c) Glabella - lamda uzunluğu		178.50
ç) Maksimum kafa genişliği		134.00
d) Porion - bregma yüksekliği		109.00
e) I. Calva yüksekliği (glabella - inion hattı üzerinde maksimum yükseklik)		104.00
f) II. Calva yüksekliği (Bregma'nın glabella - lamda hattı üzerindeki yüksekliği)		52.00
g) Horizontal kafa çevresi		510.00
ğ) Bregma - lamda kavsi		130.00
h) Lamda - opisthion kavsi		105.00
ı) Duvar kemiğinin ortalama kalınlığı		5.00
Kafa endisi	$\frac{(\zeta \times 100)}{a}$	73.62
Porion - bregma yüksekliği - uzunluk endisi	$\frac{(d \times 100)}{a}$	59.89
Calva yükseklik - uzunluk endisi	$\frac{(e \times 100)}{b}$	59.42
Calva yükseklik - uzunluk endisi	$\frac{(f \times 100)}{c}$	29.13
Sajital parieto - occipital endis	$\frac{(h \times 100)}{\text{ğ}}$	80.76

TABLO : IV.

THE MANDİBLE (Alt çene) ♀

a) Bigonial (iki açı) genişliği	?
b) Alt çene kolunun minimum genişliği	29.00
c) Alt çene gövdesinin yüksekliği (foramen mentale hizasında)	30.00
ç) Alt çene gövdesinin kalınlığı (foramen mentale hizasında)	10.00
d) İki foramen mentale arasındaki mesafe	31.00
e) Alt çene kolu açısı	?
f) Kaynak yüksekliği	25.00
Alt çene gövdesinin yükseklik - kalınlık endisi	$\frac{(ç \times 100)}{c}$ 33.33

TABLO : V.
FEMUR ♂

		Sağ	Sol
a) Maksimum uzunluk (Martin 1)		?	493.00
b) Tabii vaziyette uzunluk (Martin 2)		?	491.00
c) Caput femoris dikey kutur (Martin 18)		?	49.00
ç) Caput femoris sağıtal kutur (Martin 19)		?	?
d) Caput femoris-collum femoris; Uzunluk (Martin 14)		?	83.00
e) Collum femoris: dikey kutur (Martin 15)		?	40. ?
f) Collum femoris sağıtal kutur (Martin 16)		?	?
g) Femürün üst genişliği (Martin 13)		?	113.00
ğ) Diaphysis'in subtrochanteric kısmının ön-arka kutru (Marting 9)	30.00		33.00
h) Diaphysis'in subtrochanteric kısmının genişliği (Martin 10)	34.00		32.50
ı) Diaphysis'in ortasında ölçülen ön-arka kutur (Martin 6)	34.00		34.00
i) Diaphysis'in ortasında ölçülen genişlik (Martin 7)	30.00		30.00
j) Diaphysis'in ortasında alınan çevre (Martin 8)	103.00		105.00
k) Epicondylus genişliği (Martin 21)	85.00		81.00?
l) Torsion açısı (Martin 28)		?	17° ?
m) Boyun-diaphysis açısı (Martin 29)		?	122°
Uzunluk-kalınlık endisi	$\frac{(j \times 100)}{b}$?	21.38
Kuvvet endisi	$\frac{(1+i \times 100)}{b}$?	13.03
Index platymericus	$\frac{(\ddot{g} \times 100)}{h}$	88.23	101.54
Index plastricus	$\frac{(1 \times 100)}{i}$	113.33	113.33
Caput femoris'in kuvvet endisi	$\frac{(c+\ddot{c} \times 100)}{b}$?	?
Collum femoris'in uzunluk endisi	$\frac{(d \times 100)}{b}$?	16.90
Collum femoris'in kesit endisi	$\frac{(i \times 100)}{e}$?	?
Diaphysis-epicondylus genişlik endisi	$\frac{(i \times 100)}{k}$	35.29	37.04?

TABLO : VI

TİBİA ♂

	Sağ	Sol
a) Maksimum uzunluk (Martin I)	?	?
b) Foramen nitricum hizasında ölçülen ön-arka kutur (Martin 8 a)	28.00	28.00
c) Foramen nitricum hizasında ölçülen genişlik (Martin 9a)	40.00	41.00
ç) Diaphysis'in ortasında ölçülen ön-arka kutur (Martin 8)	24.00	26.00
d) Diaphysis'in ortasında ölçülen genişlik (Martin 9)	33.00	34.00
e) Minimum çevre (Martin 10 b)	?	?
Uzunluk - kalınlık endisi	$\frac{(e \times 100)}{a}$?
Index cnemicus	$\frac{(c \times 100)}{b}$	70.00
Orta endis	$\frac{(d \times 100)}{\text{ç}}$	76.47

TABLO : VII

HUMERUS ♀

	Sağ
a) Maksimum uzunluk (Martin I)	300.00
b) Minimum çevre (Martin 7)	55.00
Uzunluk - kalınlık endisi	$\frac{(b \times 100)}{a}$
	18.33

TABLO : VIII.

FEMUR ♀

Sol

a) Maksimum uzunluk (Martin 1)		414.00
b) Tabii vaziyette uzunluk (Martin 2)		412.00
c) Caput femoris: dikey kutur (Martin 18)		39.50
ç) Caput femoris: sađital kutur (Martin 19)		38.00
d) Caput femoris - collum femoris uzunluk (Martin 14)		64.00
e) Collum femoris: dikey kutur (Martin 15)		28.00
f) Collum femoris: sađital kutur (Martin 16)		22.00
g) Femur'un üst genişliği (Martin 13)		85.00
ğ) Diaphysis'in subtrochanteric kısmının ön-arka kutru (Martin 9)		23.50
h) Diaphysis'in subtrochanteric kısmının genişliği (Martin 10)		31.00
ı) Diaphysis'in ortasında ölçülen ön-arka kutur (Martin 6)		24.50
i) Diaphysis'in ortasında ölçülen genişlik (Martin 7)		26.00
j) Diaphysis'in ortasında alınan çevre (Martin 8)		80.00
k) Epicondylus genişliği (Martin 21)		52.00?
l) Torsion açısı (Martin 28)		13°
m) Boyun-diaphysis açısı (Martin 29)		119°
Uzunluk-kalınlık endisi	$\frac{(j \times 100)}{b}$	19.42
Kuvvet endisi	$\frac{(i + i \times 100)}{b}$	12.26
Index platymericus	$\frac{(\ğ \times 100)}{h}$	75.80
Index plastricus	$\frac{(i \times 100)}{i}$	92.31
Kaput femoris'in kuvvet endisi	$\frac{(c + ç \times 100)}{b}$	18.81
Collum femoris'in uzunluk endisi	$\frac{(d \times 100)}{b}$	15.53
Collum femoris'in kesit endisi	$\frac{(f \times 100)}{e}$	78.57
Diaphysis-epicondylus genişlik endisi	$\frac{(i \times 100)}{k}$	50.00

TABLO : IX.

BOY ♂

Formül 1	Boy
$81.306 + 1.880 \text{ Femur}$	173.61

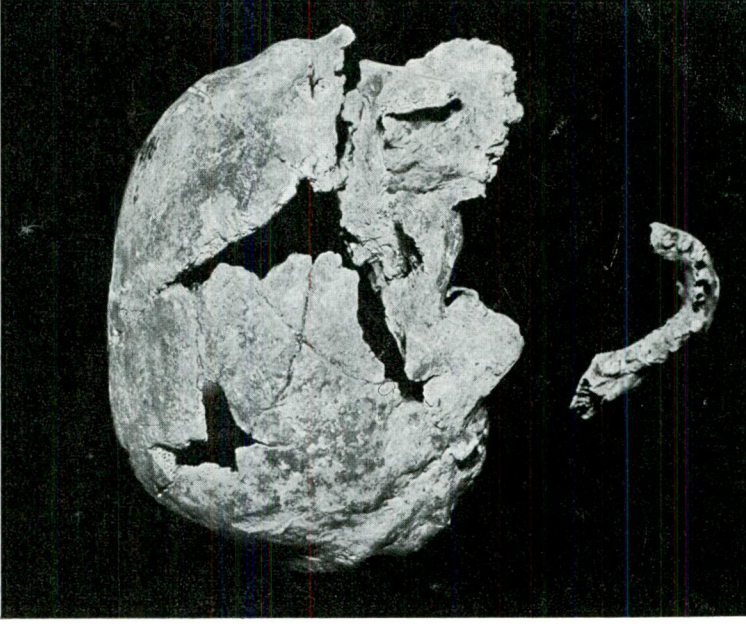
1 Kullanılan Pearson formülü Martin - Saller 1957, cilt I, s. 595. ten alınmıştır. Boy santimetre olarak verilmiştir.

TABLO : X.

BOY ♀

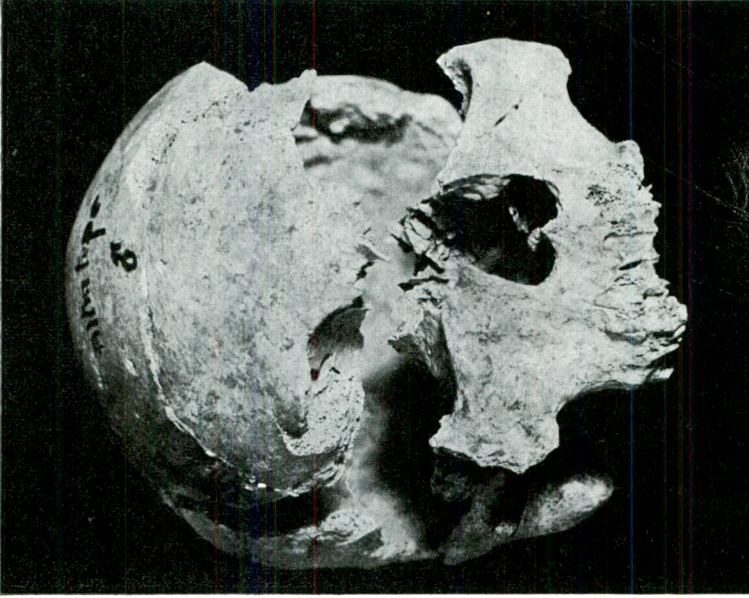
Formül 1	Boy
$71.475 + 2.754 \text{ Humerus}$	154.09
$72.844 + 1.945 \text{ Femur}$	153.37
$67.435 + 1.339 \text{ Femur} + 1.027 \text{ Humerus}$	153.68
Ortalama	153.71

1 Kullanılan Pearson formülleri için bak Martin - Saller, 1957, cilt 1, s. 595. Boy santimetre olarak verilmiştir.

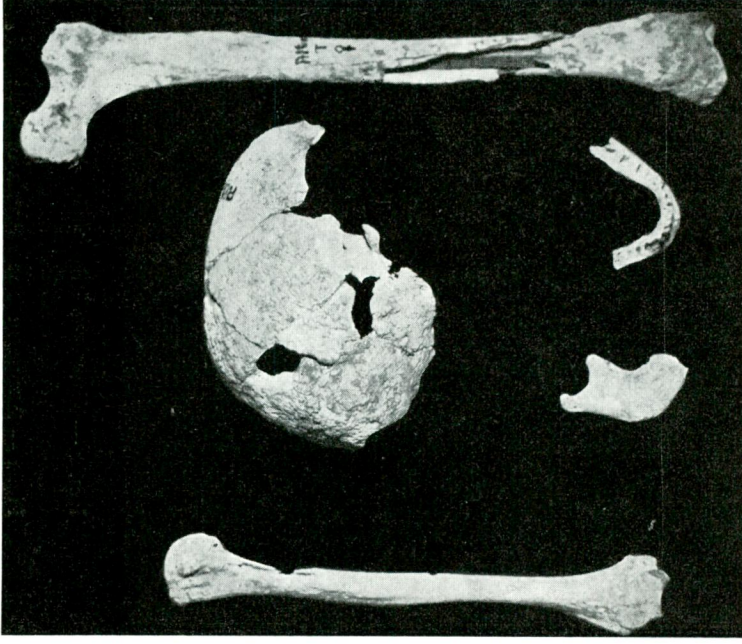
Res. 2 — Altuntepe: Erkek calvariasının yandan görünüşü.

Fig. 2 — Altuntepe: The calvaria of male in norma lateralis.

Res. 1 — Altuntepe: Erkek calvariasının cepheden görünüşü.

Fig. 1 — Altuntepe: The calvaria of male in norma visceral.

Res. 4 — Altuntepe: Kadın iskeletine ait kalmntlar.

Fig. 4 — Altuntepe: The remains of female skeleton.

Res. 3 — Altuntepe: Erkek calvariasının alttan görünüşü ile femur ve tibia'ları.

Fig. 3 — Altuntepe: The calvaria of male in norma basilaris and femures and tibiae.